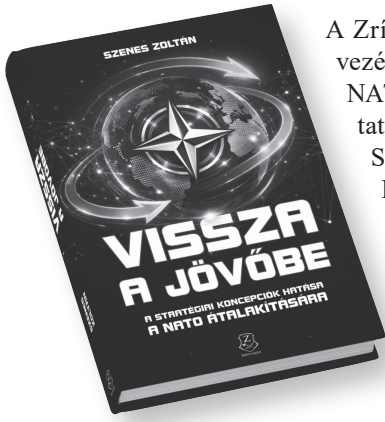
Siposné Kecskeméthy Klára ny. ezredes:

VISSZA A JÖVŐBE. A STRATÉGIAI KONCEPCIÓK HATÁSA A NATO ÁTALAKÍTÁSÁRA

Szenes Zoltán ny. vezérezredes új könyvéről

A SZERZŐRŐL:
Siposné dr. Kecskeméthy Klára nyugállományú ezredes, a földrajztudomány kandidátusa (CSc), egyetemi tanár (Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Harctámogató Tanszék) (ORCID: 0000-0002-4150-782)

„A jövő nincs teljesen hatalmunkban,
viszont nem áll teljességgel hatalmunkon kívül."
Epikurosz

A Zrínyi Kiadó 2026 tavaszán jelentette meg Szenes Zoltán ny. vezérezredes[1] Vissza a jövőbe. A stratégiai koncepciók hatása a NATO átalakítására című könyvét. A monográfia hivatalos bemutatójára – a Magyar Hadtudományi Társaság Biztonságpolitikai Szakosztály szervezésében – a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar könyvtárának Tudós Kávézójában került sor április 15-én. A rendezvényen a Zrínyi Kiadó vezetője és munkatársai mellett a nemzetközi biztonság- és védelempolitika alap- és mesterszakos, valamint a felsővezetői tanfolyam hallgatói, a Hadtudományi Doktori Iskola doktoranduszai, valamint a Kadét Program résztvevői is jelen voltak. A könyvbemutatón elsőként a szerző osztotta meg gondolatait az érdeklődőkkel, majd dr. Benkő Tibor korábbi honvédelmi miniszter, egyetemi magántanár bírálói értékelése hangzott el. Végezetül jelen sorok szerzőjének méltatása zárta a hivatalos programot.

[1] Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes életrajzát lásd az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék hivatalos honlapján. 2005-től a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE), majd a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) oktatója, 2013–2016 között a Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék tanszékvezetője volt. A köztársasági elnök 2008-ban nevezte ki egyetemi tanárrá. 2021. július 23-án a Nemzeti Közszolgálati Egyetem professor emeritusa lett. 2007–2013 között az MTA Hadtudományi Bizottság elnöke volt. 2019-ben a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke lett, melyet két cikluson keresztül, 2025-ig vezetett és irányított.

BARANGOLÁS MÚLT ÉS JÖVŐ KÖZÖTT

A monográfia a NATO történetét szakmai és katonadiplomáciai tapasztalataiból ismerő és értő katona és kutató szakember kötete, amely több évtizedes munka eredménye. Szenes Zoltán tanulmányait Budapesten a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen, a Leningrádi Katonai Hadtáp és Közlekedési Akadémián (Voennaja akademija tila i transzporta, BATT) és Londonban a Védelmi Tanulmányok Királyi Intézetében (Royal College of Defence Studies, RCDS) végezte. A szerző okleveles hadtáptiszt (1979), szakközgazdász (1990), közgazdasági egyetemi doktor (1992) és a hadtudomány kandidátusa (1986). Katonai pályafutása során szolgált csapatoknál (Tata, Kaposvár), az MH hadtáp csoportfőnöke volt, tanított a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián, 1996–1998 között a HM Oktatási és Tudományszervezési Főosztályát irányította. 1998–1999 között dandártábornokként Magyarország nemzeti katonai képviselője volt Brüsszelben a NATO Állandó Képviseleten. 1999–2002 között Nápolyban, a NATO Dél-európai Parancsnokságán (Allied Forces Southern Europe, AFSOUTH) logisztikai csoportfőnökként (J4) szolgált. 2002–2003-ban vezérőrnagyként a HM Honvéd Vezérkar törzsigazgatója, a védelmi felülvizsgálat (2002–2003) projektigazgatója, 2003-tól 2005-ig altábornagyként a Honvéd Vezérkar főnöke. 2005-től aktívan vesz részt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, majd a jogutód Nemzeti Közszolgálati Egyetemen a jövő katonatisztjei, a felsővezetői tanfolyam, a Hadtudományi Doktori Iskola doktoranduszai, valamint a nemzetközi biztonság- és védelempolitikai alap- és mesterszakos hallgatók oktatásában. 2007. október 23-án ny. vezérezredessé léptették elő.

Szenes Zoltán írásainak és publikációinak jelentős része kapcsolódik az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez, ő hazánk egyik kiemelt NATO-szakértője. A Magyar Tudományos Művek Tára 357 publikációt (írás, tanulmány, könyv, könyvfejezet) tüntet fel tudományos és oktatói munkássága összefoglalásánál.[2] A NATO átalakulásaival és kihívásaival, a V4-országokkal, a NATO és a haderő átalakításával, a NATO-bővítési körökkel, különös tekintettel a finn és svéd csatlakozásra, a keleti szárny megerősítésével és védelmének változásával, a NATO új haderőmodelljével az elrettentés és a védelem kapcsán, valamint az egyes meghatározó NATO-csúcsértekezletekkel (2014 – Wales, 2006 – Varsó) foglalkozott többek között.

A szerző monográfiájában az elméleti és gyakorlati tapasztalatok összekapcsolódnak, nagyon jól kiegészítik egymást. A könyv központi gondolata az, hogy a NATO fejlődése leginkább a stratégiai koncepciók mentén érthető meg, amelyek nem csupán a Szövetség hivatalos dokumentumai, hanem a szervezet átalakulásának meghatározó útmutatói is. A szerző véleménye szerint a Szövetség stratégiai koncepciói jelölik ki a célokat, a megvalósítás módját, valamint a megvalósításhoz szükséges rendelkezésre álló erőforrásokat. A monográfia a nemzetközi biztonságpolitika és hadtudomány metszéspontjában helyezkedik el.

A Zrínyi Kiadó igényes, esztétikus könyvborítóval jelentette meg a könyvet; központi helyen a NATO jelképe látható, a négy égtáj felé mutató iránytűvel. A Szövetség mottója: „A lélek a tanácskozásban szabad" (Animus in consulendo liber). Ez fejezi ki legjobban a NATO lényegét, a demokratikus alapokat, az egyéni szabadság, a béke és stabilitás, a jogállamiság, a közös örökség, a szolidaritás, a jólét fontosságát, a szabad véleménynyilvánítás kulcsszerepét és erejét.

[2] Magyar Tudományos Művek Tára (mtmt.hu) Szenes Zoltán profilja.

A könyv kronologikus sorrendben, külön fejezetekben tárgyalja a NATO nyolc stratégiai koncepcióját, így teszi lehetővé és érthetővé a 77 éves Szövetség (1949–2026) fejlődési ívének tervszerű és következetes bemutatását.

A NATO VÉDELMÉNEK MEGSZERVEZÉSÉTŐL A HATALMI VERSENGÉS ÚJ KORSZAKÁIG

A monográfia terjedelme 396 oldal. A kötetet záró függeléken belül az egyes fejezetekhez felhasznált irodalom kapcsolódik, ezt a rövidítések, ábrák, táblázatok és képek jegyzéke, valamint a névmutató és tárgymutató követi. A könyv mondanivalóját ábrák, táblázatok és képek egészítik ki, azok segítségével igazodhatunk el; 54 ábra, 37 kép és 24 táblázat teszi még közérthetőbbé a szerző gondolatait, a mondanivalót. A Szövetség történelmi átalakulását és eseményeit a szerző szövegközi táblázatokban jeleníti meg. A táblázatok az időhatárokat/időpontokat, a célkitűzéseket, a főbb aktorokat/szereplőket rendszerezik, gyors áttekintést és összehasonlítást lehetővé téve, amelyek fontos szerepet töltenek be az összetett történeti és stratégiai folyamatok rendszerezésében. A Szövetség fejlődésének hosszú időszaka és komplexitása miatt ezek hozzájárulnak az áttekinthetőséghez, és jelentősen növelik a monográfia oktatási felhasználhatóságát, különösen a hadtudományi és biztonságpolitikai képzésben.

A monográfiát a történelmi képek – jelentős része a NATO Archives jóvoltából szerepel a könyvben –, teszik hitelessé és érthetővé a NATO alapítását követő különböző korszakokban. A szerző dicséretes módon igyekezett elkerülni a terjedelmes hivatkozó és magyarázó lábjegyzeteket, azok csak a monográfia mondanivalóját érdemben kiegészítő módon jelennek meg, nem terhelve a törzsszöveget.

A könyv egyik legfőbb érdeme az átfogó és szisztematikus történeti elemzés. A szerző bemutatja az egyes stratégiai koncepciókat, és feltárja azok politikai, katonai és intézményi környezetét is, következetesen alkalmazva a transzformáció és az adaptáció fogalmát. Ez alapvetően segíti elő a NATO fejlődésének többdimenziós vizsgálatát. Kritikai észrevételként két dolgot mindenképpen meg kell jegyeznünk. Az egyik: a monográfia egyes részei leíró jellegűek; a másik: kevésbé hangsúlyos az amerikai szerep és befolyás kritikai elemzése, csökkentve az elméleti alapozás fontosságát.

Külön kihívást jelentett/jelent Donald J. Trump, az Amerikai Egyesült Államok 45. (2017–2021) és 47. (2025–2028) elnöke. Már a 2016-os elnökválasztási kampányban, a New York Timesnak adott interjúban is bírálta azokat a tagországokat, amelyek nem teljesítették a 2014. évi walesi csúcsértekezleten erős ajánlásként megfogalmazott védelmi kiadásokra vonatkozó kötelezettségeiket, és nem fordították a GPD 2%-át védelemre.[3] 2017. május 25-én a Brüsszeli Csúcsértekezleten Trump elnök megismételte a tagországi védelmi költségvetésekre fordított összegek elégtelenségét.[4]

A monográfia – a bevezető és az összegzés mellett – nyolc fő fejezetre tagozódik. A fejezetek az alábbiak: Bevezetés, 1. NATO védelmének megszervezése – az első stratégiai koncepció (1950) 2. A bővítési politika kezdete – a második stratégiai koncepció (1952) 3. A NATO nukleáris politikája – a tömeges megtorlás stratégiája (1957) 4. Alkalmazkodás a hidegháborúhoz – a rugalmas reagálás stratégiája (1968) 5. A NATO újjászületése – a római stratégiai koncepció (1991) 6. Az új évszázad hajnalán – a washingtoni stratégiai koncepció

[3] Transcript: Donald Trump… 2016.
[4] Remarks by Donald Trump… 2017.

(1999) 7. Új biztonsági kihívások – a lisszaboni stratégiai koncepció (2010) 8. A hatalmi versengés új korszakában – a madridi stratégiai koncepció (2022); Befejezés.

Az egyes fejezetek között nagy az összhang, minden fejezet hasonló logika mentén épül fel. Először a nemzetközi környezetet mutatja be a szerző, ezt a stratégiai koncepciók elemzése, majd a transzformációs következmények taglalása követi. A kötet fejezetei kronologikus rendben követik a NATO stratégiai koncepcióinak fejlődését, és mindegyik egy adott korszak biztonságpolitikai logikáját tükrözi. Az 1. fejezet bemutatja a korai stratégiai gondolkodás éveit, a NATO létrejöttének körülményeit és az első stratégiai koncepciókat taglalja. A Szövetség alapításakor az elrettentésre, a kollektív védelemre és a szovjet fenyegetés elrettentésére épült.

A szerző ismerteti a washingtoni szerződés előzmény szerződéseit (montreux-i egyezmény 1936, dunkerque-i szerződés 1947, riói egyezmény 1947, brüsszeli szerződés 1948) és a vonatkozó Vandenberg-határozatot (1948), mert enélkül nem lehet megérteni a NATO alapításának körülményeit. Miért fontos a NATO történelmének megismerése és megértése? A 77 éves Szövetségben zajló események nagy része már történelmi perspektívába került, a meghatározó fontosságú és szintű vezetők és katonák, az eseményekben részt vevők többségében már a történelem részévé, történelmi személyiségekké váltak. A monográfia a NATO bipoláris és posztbipoláris időszaki belső vitáit is elemzi (első és második „három bölcs" szakértő csoport, 1951 és 1956).

A 2. fő fejezet a tömeges megtorlás stratégiájával és a nukleáris elrettentéssel foglalkozik. A NATO hidegháborús stratégiája az Amerikai Egyesült Államok (részben kiegészítve a brit és francia képességekkel) nukleáris fölényére épült, ez képezte a biztonság alapját. A 3. fejezet a rugalmas reagálás időszakát taglalja, amikor a nukleáris stratégiát felváltotta egy komplexebb, többszintű elrettentés és védelmi rendszer, hangsúlyozva a konvencionális/hagyományos erők fontosságát. A 4. fejezetben a szerző az enyhülés és a politikai dimenzió erősödését értékelte. A kelet–nyugati enyhülés időszakában a NATO szerepe kibővült, a katonai dimenzió mellett a politikai együttműködés is előtérbe került (lásd Harmel-jelentés, 1967). Az 5–8. fejezetek a hidegháború végétől a posztbipoláris korszak új kihívásaira, a négy elfogadott és jóváhagyott stratégiai koncepcióra fókuszálnak. A Varsói Szerződés megszűnése, a legfőbb ellenség, a Szovjetunió felbomlása, a poszt-szovjet térségben létrejött utódállamok geopolitikai helye és szerepe miatt a Szövetségnek alkalmazkodnia kellett a bipoláris világrend megszűnése utáni új nemzetközi rendszerhez. A túlélés legfőbb záloga a funkcióváltás és az identitáskeresés volt. Az alkalmazkodás során a NATO kilépett a klasszikus védelmi szerepből, és aktív válságkezelő, ún. területen kívüli műveletekben vett részt (Balkán, Irak, Afganisztán). A legfőbb hangsúly a kiterjesztett biztonságra helyeződött, ebben a NATO partnerségi kapcsolatainak jelentős szerepe volt, különös tekintettel a Partnerség a békéért, a Mediterrán Párbeszéd, az Isztambuli Együttműködési Kezdeményezés és a globális partnerség országaira.[5] A válságkezelés és a missziós szerepvállalás így összekapcsolódott.

A 7. fejezetben a Szövetség a 2011 utáni időszakát elemzi a szerző, amikor a NATO globális szereplővé vált, és a tevékenysége fókuszába bekerültek olyan nem hagyományos fenyegetések, mint a terrorizmus elleni küzdelem (az európai tagországok által használt kifejezés), valamint a terrorizmus elleni háború (az Amerikai Egyesült Államok így nevezte el). A globális biztonsági szerepvállalás és a terrorizmus elleni küzdelem kapcsolódott össze.

[5] Kiss–Zsolt 2014, 174.; Siposné Kecskeméthy 2022.

Emmanuel Macron 2019. november 5-én a The Economistnak adott nyilatkozata, melyben a NATO „agyhalálról" (brain-dead) beszélt Washington stratégiai koordinációjának és vezetésének hiánya miatt, valósággal sokkolta a szövetségeseket. Kijelentette, hogy Európának geopolitikai hatalomként kell tevékenykednie, felvetette a NATO egyik alappillérének, az 5. cikkben megfogalmazott kollektív védelemnek is a relevanciáját. A 2019. évi londoni csúcstalálkozón a tagállamok vezetői felkérték Jens Stoltenberget, a NATO akkori főtitkárát, hogy indítson egy átfogó önvizsgálati folyamatot (Forward-Looking Reflection Process).[6] A szakértők arra kaptak felhatalmazást, hogy megvizsgálják a NATO akkori helyzetét és jövőbeni szerepét. A jelentés az új, nemzetközi környezetben végbement változásokra reflektáló számos javaslat mellett az új stratégiai koncepció megalkotásának szükségességét is megfogalmazta.

A 8. fejezetben a szerző az alapvető változásokat elemzi: a 2014. évi walesi és a 2016. évi varsói csúcsértekezleten a NATO félfordulatot tett a hidegháború alapfeladataihoz/prioritásaihoz. Az orosz fenyegetés erősödésével a NATO visszatért alapfeladatához, az elrettentéshez és a kollektív védelemhez, miközben új kihívásokkal (hibrid hadviselés, kiberbiztonság) is szembesült.

A 2022-es év a NATO életében történelmi jelentőségű volt, a tagállamok először az orosz invázió másnapján, február 25-én találkoztak online formában. Ezt egy hónappal később, március 24-én a brüsszeli,[7] majd június 28–30-án a madridi csúcsértekezlet követte. Itt fogadták el a Szövetség posztbipoláris korszakban megfogalmazott negyedik stratégiai koncepcióját. A koncepció és a csúcsértekezlet zárónyilatkozata szerint *„az Oroszországi Föderáció jelenti a legjelentősebb és legközvetlenebb fenyegetést a szövetségesek biztonságára, valamint az euroatlanti térség békéjére és stabilitására"*.[8] A Szövetség Madridban, Vilniusban és Washingtonban is demonstrálta a tagállamok politikai egységét és szolidaritását. Az orosz agresszió gyökeresen megváltoztatta a stratégiai és biztonsági környezetet, az elrettentés és a keleti szárny védelmének megerősítése, a védelmi költségvetés alakulása uralták a washingtoni csúcstalálkozót is. A biztonsági fenyegetéseket és kihívásokat taglaló 2025. évi hágai csúcsértekezlet zárónyilatkozata szerint is hosszú távú fenyegetést jelent az euroatlanti térség biztonságára Oroszország.

A monográfia egyes fejezetei egységes szerkezetben azt mutatják, hogy a NATO stratégiája az alapítása és fennállása óta folyamatosan alkalmazkodott a nemzetközi rendszer változásaihoz, a környezethez a hidegháborús elrettentéstől a globális válságkezelésen át a kollektív védelemhez való visszatérésig.

HASZNOS, HIÁNYPÓTLÓ ALAPMŰ

Szenes Zoltán munkája jelentős hozzájárulás a NATO-stratégiák és a szövetségi transzformáció tudományos megértéséhez. A kötet jelentős helyet foglal el a NATO-val foglalkozó szakirodalomban, egyesíti a történeti és stratégiai elemzést, alapjaiban járul hozzá a közép- és kelet-európai perspektíva erősítéséhez is, amely gyakran háttérbe szorul a nemzetközi szakirodalomban.

[6] NATO 2030: United for a new era… 2020.; Siposné Kecskeméthy 2021, 118–124.
[7] Statement by NATO… 2022.
[8] „The Russian Federation… 2022.

A könyv legfőbb erénye az egységes elemzési keret, értékeli a NATO több mint hetvenéves fejlődését, bemutatja a stratégiai koncepciók szerepét az intézményi változásokban, és releváns válaszokat ad a jelenkori biztonságpolitikai kihívásokra is. Ezért választotta a szerző John J. Mearsheimer amerikai professzor az International Security folyóiratban 1990-ben megjelent tanulmánya (Vissza a jövőbe – Back to the Future) címét a monográfia főcímének. A monográfia megbízható útmutatást nyújt nemcsak a múlt megismeréséhez, hanem a jelen és a jövő stratégiai kihívásainak megértéséhez is. A szerző egy Winston Churchill idézettel *(„Bármennyire szép is a stratégia, időnként meg kell nézni az eredményeket")* kezdi és zárja le *(„Csak egy dolog rosszabb a szövetségesekkel való harcnál, ez pedig a nélkülük való harc")* a monográfiát.

Marcus Aurelius Elmélkedések című írásában megfogalmazta, hogy a múltat és a jövőt el nem veszíthetjük. A múlton már nem változtathatunk, a jövő pedig mindig előttünk jár. Mindig csak a jelen nehezedik ránk, a jövő és a múlt nem. Teller Ede is ír a jövő bizonytalanságáról, szerinte, ha a jövő bizonytalan, akkor megnő a felelősségünk, hogy ebben a bizonytalanságban azt tegyük, amit a legjobbnak látunk.

Szenes Zoltán monográfiája hiánypótló mű, a kötetre a történelmi perspektíva és az objektivitás jellemző. Nemcsak a szakma, vagy a NATO iránt közvetlenül is érdeklődő szakemberek számára hasznos, de az egyetemi oktatásban is nagyon fontos. A monográfia alapirodalomként szolgálhat a nemzetközi kapcsolatok, a nemzetközi tanulmányok, a nemzetközi biztonság- és védelempolitika, valamint a politológia szak alap- és mesterképzésében tanuló hallgatók számára. Jól használható a Nemzeti Közszolgálati Egyetem doktori iskoláiban, kiváltképpen a Hadtudományi és a Katonai Műszaki Doktori Iskolák kutatási területein, a doktori képzésben részt vevő hallgatók képzésében is.

Összességében magas színvonalú, tudományosan megalapozott és a gyakorlatban is használható monográfia született. Reményeim szerint ez a szakmai értékelés a nagyra becsült olvasót arra sarkallja, hogy kézbe vegye és elolvassa a terjedelmes monográfiát.

Szenes Zoltán: Vissza a jövőbe.
A stratégiai koncepciók hatása a NATO átalakítására
Zrínyi Kiadó, Budapest, 2026, 396 oldal

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Kiss Petra – Zsolt Melinda (szerk.): *NATO Partnerség 2014. A szövetségi partnerségi programok múltja, jelene és jövője.* Tanulmányok. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetközi Intézet, Nemzetközi Kapcsolatok és Biztonsági Tanulmányok Tanszék, Budapest, 2014.
- Magyar Tudományos Művek Tára – Szenes Zoltán profilja. https://m2.mtmt.hu/api/author/10002083 (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)
- NATO 2030: United for a new era. Analysis and recommendations of the Reflection Group appointed by the NATO Secretary General. Brussels, 25 November 2020. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)
- Remarks by Donald Trump, President of the United States at the dedication of the 9/11-Article 5 Memorial. NATO, 2017. 05. 15. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/audio/audio_2017_05/20170525_170525f.mp3 (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)

- Siposné Kecskeméthy Klára: *A NATO-partnerségi kezdeményezések története 2021-ig.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 2022.
- Siposné Kecskeméthy Klára: *The NATO 2030 report. Strategic priorities of the Alliance.* International Conference Knowledge-based organization, Vol. XXVII, 2021/1., 118–124.
- Statement by NATO Heads of State and Government, Brussels, 24 March, 2022. NATO. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_193719.htm (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)
- Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes életrajza. NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék. https://tinyurl.com/ye27xa8n (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)
- „The Russian Federation is the most significant and direct threat to Allies' security and to peace and stability in the Euro-Atlantic area." In: NATO 2022 Strategic Concept, Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022. https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/publications-and-reports/strategic-concepts/2022/290622-strategic-concept.pdf (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.).
- *Transcript: Donald Trump on NATO, Turkey's Coup Attempt and the World.* The New York Times, 2016. 07. 22. https://www.nytimes.com/2016/07/22/us/politics/donald-trump-foreign-policy-interview.html (Letöltés időpontja: 2026. 04. 10.)

Kazareczki Noémi

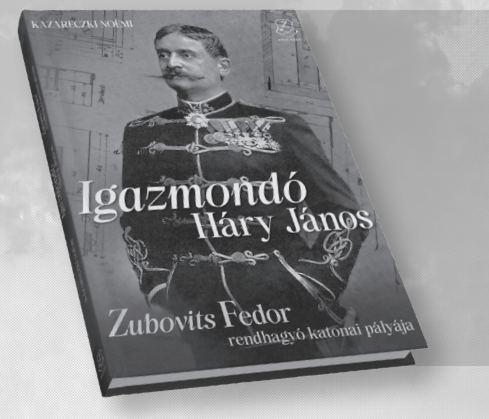
Igazmondó Háry János

Zubovits Fedor rendhagyó katonai pályája

Zubovits Fedor (1846–1920) sokoldalú és legendás személyiség volt: katona, haditudósító, vadász, sportember, feltaláló, diplomata, publicista, megyei tisztségviselő és a 19. század utolsó párbajhőseinek egyike.

2024
keménytáblás
176 oldal

3200,-

A könyv a Zrínyi Kiadó webshopjában (shop.hmzrinyi.hu) vagy a kiadó könyv- és térképboltjában (1024 Budapest, Fillér utca 14.) **25% kedvezménnyel** vásárolható meg.